

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Taubera, soudce Vadima Hlavatého a soudkyně Pavly Klusáčkové ve věci

žalobkyně: **K. Z.**
bytem X
zastoupená advokátem Mgr. Lukášem Máchalem
se sídlem Plzeňská 1972/158, Praha 5

proti

žalované: **Všeobecná zdravotní pojišťovna, IČO 41197518**
se sídlem Orlická 2020/4, Praha 3

o žalobě proti rozhodnutí rozhodčího orgánu žalované ze dne 29. 6. 2023, sp. zn. S-SP-VZP-22-05208910-B89A,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

(K.ř. č. 1 – rozsudek)

Odůvodnění:

Obsah žaloby

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým bylo zamítnuto její odvolání a byly potvrzeny platební výměry žalované, Regionální pobočky Brno, ze dne 20. 12. 2022, č. 4940058862 a č. 2840080782. Prvostupňovými rozhodnutími byla žalobkyni uložena povinnost zaplatit dle § 15 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, dlužné pojistné ve výši 72 984 Kč a dle § 18 odst. 1 v souladu s § 28c odst. 2 zákona č. 592/1992 Sb. penále ve výši 17 118 Kč, a to za období od 1. 10. 2019 do 12. 11. 2022. Nedoplatek pojistného vznikl žalobkyni neuznáním předloženého dokladu o středoškolském studiu na American Academy in Brno (American Academy LLC, odštěpný závod), žalobkyně tak nespadala do kategorie osob, za které je plátcem pojistného stát, tedy nebyla nezaopatřeným dítětem.
2. Žalobkyně v žalobě uvedla, že postup žalované byl v rozporu s § 12 odst. 1 zákona č. 592/1992 Sb., § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, § 11 odst. 1 písm. a) a § 12 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, a též § 2 a § 57 školského zákona.
3. Stěžejní otázkou, kterou žalovaná nesprávně posoudila, je, zda středoškolské studium na předmětné škole má být považováno za soustavnou přípravu na budoucí povolání dle § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 117/1995 Sb., což z žalobkyně činí nezaopatřené dítě, pročež za ni měl v období od září 2019 do srpna 2022 zdravotní pojištění platit stát.
4. Žalobkyně citovala § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 117/1995 Sb., tedy studium uskutečňované podle zahraničních středoškolských vzdělávacích programů vzdělávacími institucemi působícími v ČR v případě, že vzdělávací instituce je právnickou osobou se sídlem, svou ústřední správou nebo hlavním místem své podnikatelské činnosti na území členského státu EU, nebo byla zřízena nebo založena podle práva členského státu EU, pokud je v této vzdělávací instituci a v daném vzdělávacím programu Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) povoleno plnění povinné školní docházky podle školského zákona.
5. Studium na předmětné škole probíhalo podle zahraničních středoškolských vzdělávacích programů vzdělávací institucí působící v ČR a této škole bylo v daném vzdělávacím programu MŠMT povoleno plnění povinné školní docházky podle školského zákona. Sporný byl pouze výklad pojmu ústřední správa nebo hlavní místo podnikatelské činnosti. Žalobkyně byla přesvědčena, že ústřední správa, resp. hlavní místo podnikatelské činnosti předmětné školy je v ČR.
6. Předmětná škola je odštěpným závodem zahraniční právnické osoby, jejím zřizovatelem je American Academy LLC, založená a existující podle práva státu Wyoming, USA, přičemž má povolené plnění povinné školní docházky. Předmětná škola patří do sítě škol provozovaných mateřskou společností American Education s.r.o. Hlavní činnost a řízení této vzdělávací sítě se nepochybně nachází v České republice. Jediným jednatelem American Education s.r.o. a American Academy LLC a vedoucím jejího odštěpného závodu – předmětné školy je Ondřej Kania, ředitelem školy American Academy in Brno je P. N., ředitelem sítě škol American Academy je O. L., všichni občané ČR žijící v ČR.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

American Academy LLC provozuje pouze školy American Academy in Prague a American Academy in Brno a nevyvíjí jinou podnikatelskou činnost (ani na území USA).

7. Žalobkyně výše uvedené skutečnosti dokládala výpisem z obchodního rejstříku, daňovým přiznáním American Academy LLC a zprávou auditora k účetní závěrce za rok 2021, čestným prohlášením American Academy LLC ze dne 29. 6. 2022 a e-mailem podnikového právníka American Academy LLC ze dne 2. 11. 2022. Tržby českého odštěpného závodu činily 72 %, zbývajících 28 % připadalo na American Academy LLC, organizační složka, zřízenou na Slovensku, která dříve provozovala American Academy in Bratislava (prodána smlouvou ze dne 26. 1. 2022). Žalovaná k těmto dokumentům vůbec nepřihlédla a nevypořádala se s nimi, napadené rozhodnutí je tudíž nepřezkoumatelné.
8. Pojmy ústřední správa, resp. hlavní místo podnikatelské činnosti je třeba vykládat eurokonformně. Opačný závěr žalované není správný. Pokud společnost American Academy LLC podniká i v jiném státě EU (např. dříve na Slovensku), je v těchto zemích shodně považována za právnickou osobu s ústřední správou, resp. hlavním místem podnikatelské činnosti v ČR. Tak je zajištěn shodný přístup ke vzdělávacím institucím a jejich studentům napříč EU. Místo obvyklého pobytu právnické osoby definují nařízení EU primárně jako místo ústřední správy, v určitých případech též jako místo, ve kterém se nachází pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna.
9. I kdyby byla správná argumentace žalované, že není třeba provádět eurokonformní výklad pojmu ústřední správa, bylo by i přesto nutné dospět ke shodnému závěru ohledně obsahu tohoto pojmu. Pojem ústřední správa, resp. hlavní místo podnikatelské činnosti není v českém právu legálně definován, nicméně je používán. Již z jeho jazykového výkladu plyne, že se má jednat o takové místo, odkud je korporace skutečně řízena. Dle občanského zákoníku zapsané (registrované) sídlo právnické osoby nemusí nutně být místem, kde právnická osoba skutečně sídlí a odkud je skutečně řízena. Dle § 137 odst. 1 občanského zákoníku se každý může dovolat skutečného sídla právnické osoby. V případě studia na předmětné škole tak jsou splněny podmínky dle § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 117/1995 Sb. Nadto návětí § 12 odst. 1 tohoto zákona obsahuje výraz „mimo jiné“ a dává tak prostor pro správné uvážení při zohlednění veškerých okolností každého případu tak, aby byl naplněn smysl a účel zákona.
10. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaná posoudila otázku výkladu a aplikace § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 117/1995 Sb. nesprávně a v rozporu s dosavadní praxí vůči ostatním studentům předmětné školy. Žalovaná odkázala na ustanovení zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, definující zahraniční právnickou osobou a stanovující, kterým právním řádem se řídí její poměry, a vyjádřila se k povaze odštěpného závodu zahraniční právnické osoby. Uzavřela, že vnitřní poměry American Academy LLC a její pobočky se řídí právem Wyomingu, USA. Dle žalobkyně je však tato úvaha pro posouzení věci nepodstatná.
11. Žalovaná dále citovala ze školského zákona (§ 38) k pojmu zahraniční škola a k povinné školní docházce, což však není případ žalobkyně, a zabývala se historickým vývojem právní úpravy, což je dle žalobkyně irelevantní.
12. Pokud jde o stěžejní otázku pro posouzení věci, žalovaná jí věnovala jediný odstavec na str. 10 napadeného rozhodnutí.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

13. Žalobkyně měla rovněž za to, že postup žalované byl v rozporu se základními principy správního řízení, a to kontinuitou veřejné správy a principem legitimního očekávání, jakož i ochranou práv nabytých v dobré víře a transparentností, když dle dosavadní praxe žalované byly děti studující na předmětné střední škole považovány za nezaopatřené děti.
14. Žalobkyně podotkla, že se žalovaná obrátila s dotazem na MŠMT, neboť měla za to, že odvolání žalobkyně obsahovalo skutečnosti a doklady, které žalovaná není oprávněna posoudit. MŠMT přípisem ze dne 3. 5. 2023 sdělilo, že mu nepřísluší se závazným způsobem vyjadřovat k aplikaci daného ustanovení v případě konkrétního subjektu, což dle žalobkyně svědčí o tom, že žalovaná chápe § 12 odst. 1 písm. g) bod 1 zákona č. 117/1995 Sb. nesprávně.
15. Žalobkyně se domnívala, že postup žalované je v rozporu se smyslem a účelem právních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění a státní sociální podporu. Jejich smyslem je mj. podpora vzdělanosti, tedy aby děti mohly studovat, aniž by toto mělo negativní finanční dopady pro jejich rodinu. Dle školského zákona je přitom vzdělávání založeno na principu nediskriminace a zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce.
16. Žalobkyně dodala, že žádala žalovanou alespoň o odstranění tvrdosti rozhodnutí, kterým jí bylo uloženo zaplatit penále, ani této žádosti však nebylo vyhověno.

Vyjádření žalované

17. Žalovaná navrhla žalobu zamítnout, přičemž nejprve shrnula průběh správního řízení a následně zopakovala argumentaci obsaženou v napadeném rozhodnutí; odkázala též na stanovisko MŠMT ze dne 3. 5. 2023 a e-mail MŠMT ze dne 23. 9. 2022. Dodala, že studentům předmětné školy, kteří jsou v obdobné situaci jako žalobkyně, je postupně vyměřováno dlužné pojistné včetně penále. Pokud jde o žádost o odstranění tvrdosti rozhodnutí o penále, řízení o žádosti bylo regionální pobočkou žalované přerušeno s ohledem na probíhající soudní řízení.

Jednání před soudem

18. Při jednání dne 18. 3. 2024 žalobkyně i žalovaná setrvaly na svých procesních stanoviscích a odkázaly na svá písemná podání. Soud zamítl návrh žalobkyně na provedení důkazů: výpisy z obchodního rejstříku American Academy LLC, odštěpný závod, a American Education s.r.o., daňovým přiznáním American Academy LLC, zprávou auditora k účetní závěrce American Academy LLC, odštěpný závod, za rok 2021, čestným prohlášením American Academy LLC ze dne 29. 6. 2022, e-mailem podnikového právníka American Academy LLC ze dne 2. 11. 2022 a smlouvou o poskytnutí vzdělání žalobkyni na American Academy in Brno. Soud shledal tyto důkazy nadbytečnými, neboť pro posouzení věci postačoval obsah správního spisu (viz níže).

Posouzení žaloby soudem

19. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, jež jeho vydání předcházelo, v mezích žalobních bodů, jimiž je vázán, vycházející přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí správního orgánu [§ 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)].
20. Po posouzení věci soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
21. Podle § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 117/1995 Sb. *za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání se považuje studium uskutečňované podle zahraničních středoškolských vzdělávacích*

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

programů vzdělávacími institucemi působícími v České republice v případě, že vzdělávací instituce je právnickou osobou se sídlem, svou ústřední správou nebo hlavním místem své podnikatelské činnosti na území členského státu Evropské unie, nebo byla zřízena nebo založena podle práva členského státu Evropské unie, pokud je v této vzdělávací instituci a v daném vzdělávacím programu Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy povoleno plnění povinné školní docházky podle školského zákona.

22. Soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. O nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů lze hovořit v situaci, kdy se správní orgán v rozhodnutí řádně nevypořádá se všemi námitkami účastníků řízení, případně své rozhodnutí neodůvodní vůbec nebo nedostatečně vzhledem k požadavkům zákona (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 2 As 37/2006). Jak judikoval již Vrchní soud v Praze [viz rozsudek ze dne 26. 2. 1993, sp. zn. 6 A 48/92 (SJS 27/0; SP 27/1994); shodně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 6. 2010, č. j. 9 As 66/2009-46], z odůvodnění rozhodnutí musí být seznatelné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí, proč považuje skutečnosti předestírané účastníkem za nerozhodné, nesprávné, nebo jinými řádně provedenými důkazy vyvrácené, podle které právní normy rozhodl a jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazů.
23. Soud konstatuje, že žalovaná odůvodnila napadené rozhodnutí stručně, leč dostatečně, napadené rozhodnutí je tudíž přezkoumatelné. Na str. 10 napadeného rozhodnutí uvedla, že „[s]myslem právní úpravy § 12 odst. 1 písm. g) bodu 1 zákona č. 117/1995 Sb. je zajištění stejného právního postavení studentů vzdělávacích institucí zřízených podle práva jiného členského státu Evropské unie na území České republiky a studentů českých střední škol. Zabraněná právnická osoba, která byla založena a existuje podle práva státu Wyoming, Spojené státy americké, kde má i své sídlo, nemůže být beneficentem svobody usazování podle čl. 54 Smlouvy o fungování Evropské unie.“. Výklad žalované je souladný s dikcí zákona a jeho smyslem. Klíčové je, že se musí jednat o vzdělávací instituci z jiného členského státu EU působící také v ČR. Nemůže jít o vzdělávací instituci, která má svou ústřední správu a hlavní místo své podnikatelské činnosti na území ČR, jak tvrdí žalobkyně. Žalovaná přitom správně vystihla smysl dotčeného ustanovení, tedy zajištění svobody usazování a svobodného pohybu služeb v rámci EU. To je dle soudu jednoznačně patrné z textace § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 117/1995 Sb., která přebírá formulaci obsaženou v čl. 54 Smlouvy o fungování EU. Žalovaná v napadeném rozhodnutí zmiňuje, že vycházela ze stanoviska MŠMT ze dne 3. 5. 2023 a e-mailu MŠMT ze dne 23. 9. 2022, které rovněž poukazují na beneficium svobody usazování a svobodného pohybu služeb v rámci EU. Je zřejmé, že žalovaná tento názor převzala. Soud připouští, že odůvodnění žalované mohlo být i širší a preciznější; žalovaná mohla kupříkladu přejmout pasáže z vyjádření MŠMT. Žalovaná např. hovoří jen o vzdělávacích institucích „zřízených“ podle práva jiného členského státu EU, ač se její odůvodnění beneficium svobody usazování bezpochyby vztahuje i na další alternativy, tj. sídlo, ústřední správu a hlavní místo podnikatelské činnosti vzdělávací instituce v jiném členském státu EU. Podstata smyslu dotčeného ustanovení je ovšem uvedena dostatečně určitě a srozumitelně.
24. Jelikož žalobkyně netvrdila, že by American Academy LLC, resp. její odštěpný závod měly sídlo, ústřední správu, či hlavní místo podnikání v jiném členském státě EU nebo byly zřízené či založené podle práva jiného členského státu EU, nýbrž trvala na tom, že mají ústřední správu, resp. hlavní místo podnikání v ČR, není možné využít svobody

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

usazování a svobodného pohybu služeb v rámci EU, jelikož k tomu musí docházet mezi (několika) členskými státy EU. Jediným relevantním státem EU zapojeným do usazování předmětné školy a do poskytování jejich služeb je ČR, dalším státem zapojeným do činnosti předmětné školy je stát USA. Lze dodat, že na tom nic nemění ani skutečnost, že American Academy LLC dříve provozovala školu i na Slovensku, neboť dle tvrzení žalobkyně šlo z hlediska podnikání American Academy LLC o minoritní záležitost, těžiště podnikání bylo v ČR a ze Slovenska nebyla předmětná škola řízena.

25. Pro úplnost soud dodává, že žalobkyně tvrdila, že návěti § 12 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. obsahuje výraz „mimo jiné“, z čehož dovozovala prostor pro správní uvážení, soud však tento obrat, ani jiný s ním srovnatelný v zákoně nenalezl.
26. S ohledem na shora uvedené je proto irelevantní argumentace žalobkyně směřující k eurokonformnímu výkladu pojmů ústřední správa, resp. hlavní místo podnikatelské činnosti, popř. k výkladu těchto pojmů v českém právu. Stejně tak jsou pro věc irelevantní důkazní návrhy spojené s těmito okolnostmi uplatněné v soudním i správním řízení. Žalovaná tak nepochybila, pokud se těmito otázkami blíže nezabývala.
27. Co se týče otázky legitimního očekávání a ochrany práv nabytých v dobré víře, soud podotýká, že žalobkyně jen obecně podotkla, že žalovaná dosud osoby v postavení obdobném žalobkyni pokládala za nezaopatřené děti. Žalovaná však opáčila, že bude shodně jako u žalobkyně postupovat i u jiných osob v postavení obdobném žalobkyni. Žalobkyně tedy netvrdila žádné konkrétní okolnosti vztahující se ke správní praxi žalované a netvrdila ani to, že by se jí dostalo nějakého výslovného ujištění od žalované, že je nezaopatřeným dítětem. Žalobkyně jen poukázala na to, že po nějaké období žalovaná zřejmě mlčky akceptovala osoby v postavení obdobném žalobkyni coby nezaopatřené děti, což ostatně žalovaná potvrdila svou tezí, že bude i ostatním studentům předmětné školy doměřovat pojistné a penále. Soud zdůrazňuje, že se nelze dovolávat legitimního očekávání z titulu zavedené správní praxe za situace, kdy by se jednalo o nezákonnou správní praxi (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2016, č. j. 5 As 155/2015-35, Sb. NSS 3444/2016). Žalovaná řádným odůvodněním svého výkladu § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 117/1995 Sb. fakticky popřela, že by opačná správní praxe byla v souladu se zákonem.
28. Pokud jde o argumentaci smyslem a účelem právních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění a státní sociální podporu, který žalobkyně spatřovala v podpoře vzdělanosti, kdy vzdělávání je založeno na principu nediskriminace, soud konstatuje, že je na vůli zákonodárce, které typy vzdělávání budou uznatelné pro závěr, že je určitá osoba nezaopatřeným dítětem. Tyto typy vzdělávání pak nelze rozšiřovat toliko s ohledem na povšechný princip podpory vzdělanosti.
29. Závěrem soud dodává, že žádost o odstranění tvrdosti rozhodnutí, jímž bylo žalobkyni uloženo penále, není předmětem tohoto řízení a soud se jí tedy nezabýval, ani zabývat nemohl.

Závěr

30. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
31. Protože žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a žalované žádné účelně vynaložené náklady v řízení nevznikly, soud ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 18. března 2024

Mgr. Milan Tauber v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje M. S.